

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ครั้งที่ ๒
วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญผู้มาประชุม คือ

๑. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม
๒. นายศิระชัย โชติรัตน์
๓. พลเอก มารุต ปิยะโชติสิงห์
๔. นายแสวง บุญมี
๕. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
๖. นายคำคุณ สิทธิสมาน
๗. พลเอก ไตรรัตน์ รังคะรัตน์
๘. นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา
๙. พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์
๑๐. ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว
๑๑. นายสุรชัย ภูประเสริฐ
๑๒. พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข
๑๓. พลเอก ธนดล สุรารักษ์
๑๔. พลเอกไพชยนต์ คำทันเจริญ
๑๕. พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์
๑๖. พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ
๑๗. พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา
๑๘. พลเอกสุรวัช บุตรวงษ์
๑๙. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ
๒๐. รศ.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต
๒๑. นายบรรชา พงศ์อายุกุล
๒๒. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง
๒๓. นายพัชโรดม ลิ้มปิษุเฐียร

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง
รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง
รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ
โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา

กรรมการวิสามัญผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. พลโท สุรใจ จิตต์แจ้ง	(ลาการประชุม)
๒. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)
๓. พลโท กนิษฐ์ ชาญปริญา	(ลาการประชุม)
๔. พลอากาศเอก ชูชาติ บุญชัย	(ลาการประชุม)
๕. นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ	(ลาการประชุม)
๖. พลโท สมโภชน์ วังแก้ว	(ลาการประชุม)
๗. พลตรี สันติพงศ์ ธรรมปิยะ	(ลาการประชุม)
๘. ผ.ศ. ทวี สุรฤทธิกุล	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ คือ

- ปริญญา แสงแก้วเขียว	นิติกรชำนาญการ คณะกรรมการวิสามัญ ๑ สำนักกรรมการ ๑

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๑๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการวิสามัญมาครบองค์ประชุมแล้วพลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมสรุปได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- ๑) แต่งตั้งนายคำคุณ สิทธิสมาน กรรมการวิสามัญเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการและโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
- ๒) การรับรองบันทึกการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. .... จะเลื่อนไปรับรองบันทึกการประชุมครั้งเดียวทั้ง ๓ ฉบับในวันจันทร์ถัดไปของแต่ละสัปดาห์ และเพื่อให้ที่ประชุมได้รับทราบความคืบหน้าในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ฝ่ายเลขานุการจัดสรุปผลการประชุมในแต่ละวันนำเรียนต่อที่ประชุมเพื่อทราบ
- ๓) การเตรียมแนวของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ....
- ๔) มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการจัดทำ Application Line เพื่อใช้แจ้งข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการวิสามัญ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

เลื่อนรับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๑ วันจันทร์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ....
เรียงรายมาตรา (สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้)

มาตรา ๑๐

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๐ ก่อนยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙ ต้องประชุมร่วมกันโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ

(๒) เลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

(๓) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นต่อการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองตาม (๑) ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปีนับแต่วันที่ พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ หรือของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งไว้แล้วตามมาตรา ๑๘ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือ คล้ายคลึงกับพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์หรือพระนามของพระราชวงศ์ หรือที่มุ่งหมายให้หมายถึง พระมหากษัตริย์หรือพระราชวงศ์

การประชุมตามวรรคหนึ่งต้องมีบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และมติ ของที่ประชุมให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่ง ในการลงคะแนนซึ่งต้องทำโดยเปิดเผย และการมอบหมายให้ลงคะแนนแทนกันจะกระทำมิได้

ในกรณีที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๗ ให้ถือว่าการ ประชุมตามวรรคหนึ่งเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่หนึ่งของพรรคการเมือง”

ประเด็นการอภิปราย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า การจดทะเบียนจัดตั้งพรรคนอกจากเรื่องจำนวนและทุนจดทะเบียนแล้ว ผู้ที่ดำเนินการขอจัดตั้งต้อง ดำเนินการให้มีชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของ พรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ และสิ่งจำเป็นอื่นที่จะต้องนำมาจดทะเบียนพรรค โดยปกติต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง โดยกำหนดให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนรวมตัวกัน ฉะนั้นเสียงส่วนใหญ่ของที่ประชุมต้องไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน เดิมก่อนจดทะเบียนจัดตั้งพรรคต้องมีการ ประชุมของผู้ริเริ่มการจัดตั้งเพื่อกำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศ อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ รวมทั้งคณะกรรมการ การบริหารพรรคเพื่อยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า เมื่อเป็นไปตามกฎหมายเดิมและเป็นการกำหนดรายละเอียด โดยการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีอะไรบ้าง และใน (๒) การเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง มีการกำหนดจำนวนไว้อย่างไรหรือไม่ นอกจากนี้ตามกฎหมายเดิมการจัดตั้งตัวแทนสาขาพรรคการเมืองมีการกำหนดกรรมการไว้จำนวนเจ็ดคนหรือไม่ มีความแตกต่างตามร่างนี้อย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ตามร่างนี้กำหนดให้กรรมการบริหารพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่ละพรรค เพื่อกำหนดกรรมการบริหารพรรคขึ้นมาให้มีจำนวนเท่าไร สำหรับการกำหนดตำแหน่งที่สำคัญคือ หัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก ส่วนตำแหน่งกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามที่ประชุมของพรรคการเมืองนั้น ตำแหน่งอะไรบ้างและจำนวนเท่าไร เป็นอิสระของการบริหารจัดการภายในพรรค ส่วนสาขาพรรคกำหนดให้มีปริมาณที่สมควร ส่วนตัวแทนพรรคประจำจังหวัดจำเป็นที่จะต้องมีในกรณีที่ไม่มีสาขาพรรคดูแล โดยการกำหนดจำนวนแล้วแต่กรณี สำหรับการกำหนดกรรมการสาขาพรรคการเมือง เนื่องจากสาขาหนึ่งต้องรับผิดชอบหลายพื้นที่ ฉะนั้น จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนในตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคอื่น ๆ จะกำหนดโดยพิจารณาความรับผิดชอบในพื้นที่

นายสุรชัย ภูประเสริฐ กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้สอบถามว่า คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง เป็นเรื่องใหม่ที่เพิ่มขึ้นใหม่หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า เป็นเรื่องที่กำหนดไว้เป็นกรณีที่บุคคลมีอุดมการณ์ทางการเมืองมีวัตถุประสงค์แนวทางเดียวกัน ซึ่งเดิมจะให้ความสำคัญเรื่องของนโยบายเป็นหลัก เรื่องอุดมการณ์จึงเป็นวัตถุประสงค์ที่พรรคการเมืองตั้งไว้เพื่อให้เห็นภาพเป้าหมายความตั้งใจในการจัดกิจกรรมทางการเมืองของแต่ละพรรคให้เกิดเป็นมาตรฐานสากล เช่นเดียวกับต่างประเทศ

รศ.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามมาตรา ๑๐ กรรมการพรรคในระดับประเทศข้อบังคับพรรคมิได้กำหนดไว้ ส่วนในระดับสาขาที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าเจ็ดคน ซึ่งไม่สอดคล้องกัน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ความสำคัญอยู่ที่สาขาพรรค กรรมการส่วนกลางจะดูแลนโยบายและกำกับดูแล ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก ส่วนกรรมการสาขาพรรคที่กำหนดจำนวนขั้นต่ำไว้เพื่อความสะดวกคล่องตัวในการบริหารจัดการพรรค

มาตรา ๑๐ วรรค ๒ วรรค ๓ วรรค ๔

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ตามหลักเดิมกฎหมายปัจจุบันจะกำหนดไว้ค่อนข้างหลายขั้นตอน จึงมีการแก้ไขในร่างนี้ กรณีซ้ำ ฟ้องหรือคัดค้านคดีตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง เพื่อมิให้เกิดผลกระทบหรือได้รับความเสียหาย สำหรับพรรคสามและพรรคสี่ เป็นหลักการในการประชุม มีการจัดบันทึกการประชุม มีการลงคะแนนเสียงข้างมาก เพื่อนำรายงานการประชุมตามมาตรา ๑๐ ไปยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อรับรองว่ามีการประชุมจริง และได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๑๐ ซึ่งตามหลักการข้อบังคับพรรคการเมือง การกำหนดชื่อ การเปลี่ยนแปลง

ชื่อการเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคหรือการกำหนดนโยบายพรรคการเมืองต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ จึงมีการกำหนดในวรรคท้าย เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนแล้วการดำเนินการตามมาตรา ๑๐ ให้ถือว่าการประชุมตามวรรคหนึ่งเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่หนึ่งของพรรคการเมือง เพื่อรับรองให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ได้แสดงความคิดเห็นว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองจดทะเบียนมาแล้วน้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันไม่ต้องมีการประชุมใหญ่ เหมือนหรือมีความแตกต่างกันอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการบริหารพรรคการเมือง ได้ชี้แจงว่า ในแต่ละปีต้องมีการประชุมใหญ่ ตามมาตรา ๑๐ เป็นการประชุมใหญ่ครั้งแรกก่อนมีการจดทะเบียน เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย กรณีปีนั้นเหลือจำนวนวันไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันให้ยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง โดยให้มีการจัดการประชุมใหญ่ในปีต่อไป แต่วรรคท้าย กำหนดใหญ่เป็นการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการดำเนินการตามมาตรา ๑๐ ต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ จึงเป็นการกำหนดเพื่อรองรับไว้

นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา กรรมการบริหารพรรคการเมืองและที่ปรึกษา ได้สอบถามว่า กรณีการจะกำหนดเป็นการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองจำนวนผู้เข้าร่วมการประชุมมีความเกี่ยวข้องหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการบริหารพรรคการเมือง ได้ชี้แจงว่า มีกำหนดไว้โดยผันแปรไปตามจำนวนสมาชิกแต่ละพรรค สาขาพรรค และกรณีหากไม่เป็นตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย เช่น จำนวนสมาชิกพรรคไม่ถึงห้าพันคนภายในหนึ่งปีจะเป็นเหตุให้สิ้นสุดของพรรคการเมืองได้ตามกฎหมายนี้

พลเอกสุรวัช บุตรวงษ์ กรรมการบริหารพรรคการเมือง ได้สอบถามว่า ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองตาม (๑) ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ มีความหมายเพียงสามกรณีนี้ใช่หรือไม่ หรือหมายความถึงมาตรา ๑๐ (๑) ทั้งหมดด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการบริหารพรรคการเมือง ได้ชี้แจงว่า ตามมาตรา ๑๔ เป็นลักษณะการกำหนดข้อบังคับ ซึ่งต้องกำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมืองไว้ในมาตรา ๑๕ จึงกำหนดให้ข้อบังคับให้มีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้ ดังนั้นจะมีลักษณะขัดกับมาตรา ๑๔ มิได้ เนื่องจากการประชุมครั้งแรกยังมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ จึงต้องมีการกำหนดข้อบังคับไว้ โดยต้องแยกกรณีต้องจากกันตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕

มติที่ประชุม มาตรา ๑๐ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๑ ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ (๒) เป็นผู้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

คำขอจดทะเบียน การยื่นคำขอจดทะเบียน และการออกใบรับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการอภิปราย

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า กรณีหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีการเตรียมความพร้อมโดยนำร่างของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดเตรียมการประกาศต่าง ๆ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้พรรคการเมืองในนำไปดำเนินการเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมาย

มติที่ประชุม มาตรา ๑๑ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑๒ คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชนและลายมือชื่อของหัวหน้าพรรคการเมือง

เหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง”

ประเด็นการอภิปราย

นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้สอบถามว่ามีรายชื่อของสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่

ศาสตราจารย์สนธิ อักษรแก้วกรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้สอบถามว่า ตามมาตรา ๑๒ อย่างน้อย ๔ รายการ กรณีมากกว่านี้มีอะไรบ้าง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า มาตรา ๑๑ วรรคสอง ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า กรณีการแจ้งเลขประจำตัวประชาชน มีมาตรการจำกัดการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอย่างไรเพื่อมิให้มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า โดยส่วนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งระบบฐานข้อมูลสมาชิกปัจจุบัน จะได้รับข้อมูลจากพรรคการเมืองแต่ละพรรคโดยทางอิเล็กทรอนิกส์และนำข้อมูลจากทุกพรรคมารวมกันโดยไม่มีการเปิดเผย กรณีมีเลขบัตรประจำตัวประชาชนแต่ไม่เปิดเผยแต่จะกำหนดให้มีการเข้าถึงเฉพาะบุคคลนั้น

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า การแจ้งเลขบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อแสดงการตรวจสอบชื่อ ที่อยู่ตัวตนที่แท้จริง เพราะอาจเกิดกรณีชื่อ นามสกุลซ้ำซ้อนกันและเพื่อการตรวจสอบมิให้เป็นสมาชิกพรรคอื่นซ้ำซ้อนกัน

นายสุรชัย ภูประเสริฐ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เอกสารตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ มีการเปิดเผยหรือไม่

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงว่า เอกสารราชการจะถูกกำหนดโดยพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ว่าเอกสารใดเปิดเผยได้เอกสารใดจะเปิดเผยมิได้

นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา กรรมการการเลือกตั้งและที่ปรึกษา ได้สอบถามว่า มาตรา ๑๒ (๔) กับมาตรา ๑๓ (๑) แตกต่างกันอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงว่า มาตรา ๑๒ (๔) คือ รายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคที่ต้องปรากฏในคำขอ ส่วนมาตรา ๑๓ (๑) เป็นข้อมูลของสมาชิกพรรคการเมืองที่เหลือ เป็นเอกสารคนละส่วน

พลเอก มารุต ปิ๋ชโชตะสิงห์ รองประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง คนที่สอง ได้แสดงความคิดเห็นว่า มาตรา ๑๒ (๔) กับมาตรา ๑๓ (๑) หัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง ต้องยื่นเอกสารจำนวนกี่ชุด

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงว่า มาตรา ๑๓ (๑) จะระบุไว้ในคำขอ เช่น บุคคลใดเป็นกรรมการบริหารพรรค แต่ในเอกสารแนบท้าย จะต้องระบุจำนวนสมาชิกทั้งหมด

พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์ กรรมการการเลือกตั้งและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามมาตรา ๑๒ กำหนดให้มีรายการเอกสารที่ต้องยื่นแสดงเป็นอย่างน้อยแล้วจะต้องมีการแสดงเอกสารตามมาตรา ๑๓ ในครั้งแรกการจัดตั้งพรรคการเมืองหรือไม่ เพราะจะมีรายชื่อของสมาชิกที่จัดตั้งพรรคการเมือง ฉะนั้นต้องมีเอกสารตามมาตรา ๑๓ เป็นอย่างน้อยด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงว่า มาตรา ๑๑ เป็นกรณีให้หัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำขอพร้อมเอกสารหลักฐานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยคำขอต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยตามมาตรา ๑๒ ส่วนเอกสารหลักฐานที่ต้องยื่นพร้อมคำขอตามมาตรา ๑๒ คือ เอกสารที่มีรายละเอียดตามมาตรา ๑๓

มติที่ประชุม ตั้งเป็นข้อสังเกตประเด็นควรกำหนดให้พรรคการเมืองมีมาตรการหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบ เพื่อสงวนและป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อมิให้เกิดความเสียหายและผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๓

รอกการพิจารณา

“มาตรา ๑๓ เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน

(๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน

(๓) ข้อบังคับ

(๔) บันทึกการประชุมตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม ซึ่งผู้ได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้อง

(๕) หนังสือรับแจ้งของนายทะเบียนในกรณีที่มีการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๘

ประเด็นการอภิปราย

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่าการจัดตั้งพรรคการเมืองมีสองวิธี คือ เตรียมการจัดตั้งตามมาตรา ๑๘ หรือสามารถจัดตั้งได้ทันที

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า หลักการในมาตรา ๙ โดยบุคคลซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน ยื่นเสนอขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง แต่กรณีผ่อนผันหรืออนุโลมให้สำหรับผู้ที่ดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองแต่อยู่ระหว่างดำเนินการให้ทันเพื่อให้ส่งผู้สมัครลงเลือกตั้ง จึงเปิดโอกาสให้เกิดความยืดหยุ่นโดยใช้มาตรา ๑๘ บุคคลรวมตัวกันไม่น้อยกว่า ๑๕ คน ยื่นเสนอเพื่อขอจัดตั้งพรรคการเมืองแต่ต้องดำเนินการให้ครบตามเงื่อนไขภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน สำหรับ

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่า กรณีการพร้อมจัดตั้งพรรคการเมืองได้เลย ต้องมีเอกสารตามมาตรา ๑๓ อนุ ๕ หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า มาตรา ๑๓ (๕) กำหนดในกรณีที่มีการแจ้ง หากไม่มีการแจ้งตามมาตรา ๑๓ (๕) ไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๘

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ตาม (๕) สามารถแยกเป็นวรรคหนึ่ง และวรรคสองได้หรือไม่ เนื่องจากไม่ใช่องค์ประกอบ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ตาม (๕) มีใช้องค์ประกอบแต่เป็นรายการ แต่กำหนดเป็นเงื่อนไข

นายคำณูน สิทธิสมาน กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้สอบถามว่า ตาม (๒) เกี่ยวกับทุนประเดิมควรต้องรอการพิจารณาหรือไม่

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ตามมาตรา ๙ วรรคสอง รศ.พิชาย รัตนดิถ ฤกษ์เกิด กรรมการการวิสามัญ ได้เสนอกรณีให้การกำหนดทุนประเดิมควรเป็นไปโดยสมัครใจ จึงรอการพิจารณา

นายคำณูน สิทธิสมาน กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นและสอบถามว่า การจัดตั้งพรรคการเมืองกำหนดให้มีทุนประเดิมหนึ่งล้านบาท เห็นว่าในทางปฏิบัติจะทำให้มีปัญหาในการจัดตั้งพรรคการเมือง จะทำให้เหลือแต่พรรคการเมืองเดิมที่ผ่านมา และได้สอบถาม นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ว่ามาตรา ๙ วรรคสอง กรณีกำหนดให้บทเฉพาะกาลมาตรา ๑๓๒ (๓) กรณีให้กันเงินหรือทรัพย์สินที่มีอยู่แยกไว้เป็นทุนประเดิม พรรคการเมืองเดิมที่ได้จดทะเบียนอยู่ก่อนแล้วจะเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๙ วรรคสองด้วยหรือไม่ และมีวิธีปฏิบัติอย่างไร

มติที่ประชุม มาตรา ๑๓(๒) รอการพิจารณา
ที่ประชุมรอการพิจารณาเนื่องจากเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับมาตรา ๙ วรรคสอง กรณีการ
จัดเก็บทุนประเดิม

มาตรา ๑๔ **ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๑๔ ข้อบังคับต้องไม่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ

(๒) ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ

(๔) ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการอภิปราย

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า มาตรา
๑๔ (๓) และ (๔) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดิมกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ
ได้ชี้แจงว่า มาตรา ๑๔ (๔) กำหนดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๕ เกี่ยวกับการกำหนด
มาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำต่อพรรคการเมืองหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติ
หน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ปฏิบัติหน้าที่ ส่วนมาตรา ๑๔ (๓) กำหนดตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๗ ประสงค์ต้องการสร้างความสามัคคีปรองดองให้กับคนในชาติ จึงนำมากำหนดไว้เป็น
พื้นฐานในร่าง ฯ นี้

มติที่ประชุม มาตรา ๑๔ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕ **รอการพิจารณา**

“มาตรา ๑๕ ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

(๓) คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรค
การเมือง

(๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร

(๕) โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง และตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคการเมือง

(๖) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกหรือการให้ความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง
การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของหัวหน้าพรรคการเมือง เสร็จสิ้นการ
การเมือง นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
หัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๗) การบริหารจัดการสาขาพรรคการเมือง หน้าที่และอำนาจและของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

ประเด็นการอภิปราย

พลเอก มารุต ปิ๋ขโฑะสิงห์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามมาตรา ๑๕ (๓) คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง จะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์แห่งชาติที่ได้จัดทำปัจจุบันหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ยุทธศาสตร์แห่งชาติเป็นการกำหนดเพื่อเป็นเป้าหมายในการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศว่าจะกำหนดแนวทางการดำเนินการอย่างไร ระยะเวลาเท่าใด หน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินจะต้องดำเนินการตามเป้าหมาย สำหรับพรรคการเมืองที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์แห่งชาติคือ นโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้หาเสียงเลือกตั้งมีลักษณะการสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์แห่งชาติอย่างไร อย่งไรก็ดี หากพรรคการเมืองนั้นไม่เห็นด้วยกับยุทธศาสตร์แห่งชาติอาจใช้นโยบายหาเสียงของพรรคการเมืองโดยการเสนอการแก้ไขยุทธศาสตร์แห่งชาติได้แต่ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และจะขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิได้

นายศิระชัย โชติรัตน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้สอบถามว่า ข้อบังคับยื่นในวันที่จดทะเบียนพรรค ส่วนนโยบายของพรรคการเมืองที่กำหนดให้มีส่วนร่วมตอนใด

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ตามมาตรา ๙ กำหนดไว้ว่า บุคคลจำนวนอย่างน้อยห้าร้อยคน เป็นระดับหนึ่งให้เห็นด้วยและแสดงการมีส่วนร่วมที่จะประชุมร่วมกันตามมาตรา ๑๐ เพื่อกำหนดข้อบังคับพรรคการเมืองที่ระบุให้มีประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง เมื่อได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วจะต้องหาสมาชิกภายในหนึ่งปีให้ได้จำนวนห้าพันคน และเมื่อมีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองอาจมีความเห็นร่วมกันให้การแก้ไขข้อบังคับ รวมถึงประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองได้ เพื่อใช้ต่อไปในภายหน้า

พลเอก ธนดล สุรารักษ์ กรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง มีหลักการกำหนดอย่างไร และมีการตรวจสอบหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า จะต้องยื่นให้นายทะเบียนเลขาธิการคณะกรรมการเลือกตั้งตรวจสอบก่อน

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่าการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ที่ผ่านมา คือการนำแนวนโยบายแห่งรัฐมากำหนดไว้อย่างกว้าง แต่นโยบายหาเสียงจะแตกต่างกัน โดยเน้นการเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติ

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ประเด็นที่ ๑) คำว่า หน้าที่และอำนาจตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด (๒) กับ หน้าที่และอำนาจของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด (๓) ต่างกันอย่างไร ประเด็นที่ ๒) มีการกำหนดการบริหารจัดการของสาขาพรรคการเมือง แต่ไม่กำหนดการบริหารจัดการตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด เพราะเหตุใด

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ขอแก้ไข (๗) เป็นเรื่องการบริหารจัดการสาขาพรรคการเมือง โดยตัดหน้าที่และอำนาจของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดออก เนื่องจากได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ใน (๖) แล้ว

มติที่ประชุม มีการแก้ไข (๗) เป็นดังนี้

(๗) การบริหารจัดการสาขาพรรคการเมือง หน้าที่และอำนาจ และของตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

มาตรา ๑๕ (๘) - (๑๑)

(๘) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง

(๙) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิก และการพ้นจากการเป็นสมาชิก

(๑๐) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิกต่อพรรคการเมืองและความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๑) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิก (รอการพิจารณา)

ประเด็นการอภิปราย

นายสุรชัย ภู่งประเสริฐ กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้สอบถามว่า ตาม (๑๑) แต่ละพรรคเป็นผู้กำหนดหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนด มีมาตรฐานกลางหรือไม่

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า แต่ละพรรคจะเป็นผู้กำหนด

นายคำณูน สิริธิตสมาน กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นและสอบถามว่า ๑) หากเป็นการกำหนดมาตรฐานของพรรคอาจเป็นมาตรฐานที่ไม่เท่ากัน จะสมควรหรือไม่ ๒) การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของแต่ละพรรคจะมีบทลงโทษหรือไม่ มีกระบวนการสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างไร และใครเป็นผู้ดำเนินการ อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของจริยธรรม และการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมแม้กรรมการบริหารพรรคการเมืองจะยังมีใช้ผู้ที่เข้ามาใช้อำนาจบริหารของรัฐ แต่การกำหนดเช่นนี้ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ อีกทั้งมาตรฐานของแต่ละพรรคที่แตกต่างกัน ใครจะเป็นผู้ควบคุม เช่น กรณีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้ควบคุม

นายวัลลภ ตังคณานุก์ไชย คณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตาม (๑๑) หากมีการกำหนดที่เข้มงวดมากเกินไปมักจะไม่ได้รับการยอมรับ ควรกำหนดไว้ให้เกิดความยืดหยุ่น

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ตาม (๑๑) เป็นเรื่องการบริหารจัดการภายในของพรรค ควรให้พรรคเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และควบคุมกำกับดูแล เป็นกรณีเกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อสมาชิกและความรับผิดชอบต่อสมาชิกตาม (๑๐) ทั้งนี้ สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ มีการกำหนดเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรม โดยมีองค์กรอิสระจะร่วมกันจัดทำและหน่วยที่เกี่ยวข้องจะรับไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป ส่วนมาตรฐานทางจริยธรรมเดิมเป็นเรื่องของการกำหนดวินัยร้ายแรงและไม่ร้ายแรง เดิมมิได้กำหนดมาตรฐานใดแต่ให้พรรคเป็นผู้ควบคุมดูแล นอกจากนี้เรื่องหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสมาชิก จะรวมถึงความ

ประพฤติ การรักษาระเบียบวินัยขององค์กรสมาชิก ส่วนมาตรฐานควรปล่อยให้พรรคการเมืองเป็นผู้ดำเนินการตามลักษณะการบริหารจัดการพรรค ซึ่งตามร่างฯ จะกำหนดควบคุมการบริหารจัดการพรรคไว้ในระดับหนึ่งแล้ว แต่กรณีนี้เป็นการรับผิดชอบของกรรมการบริหารพรรคภายใน

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการตรวจจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองต้องดูข้อบังคับ ซึ่งควรมีการกำหนดกรอบมาตรฐานทางจริยธรรมต้องประกอบด้วยอะไรเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกันในเป็นแนวทางในการวินิจฉัยเนื่องจากเป็นเรื่องการใช้ดุลพินิจ ซึ่งจะแตกต่างจากหน่วยงานของรัฐที่มีแนวทางกำหนดไว้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะพิจารณาตามที่พรรคการเมืองกำหนดขึ้นมาเท่านั้น ปัจจุบันเรื่องวินัยพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาตรวจสอบว่าเป็นไปตามที่พรรคกำหนดหรือไม่เช่นกัน

นายคำณูณ สิทธิสมาน กรรมการการเลือกตั้งและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า หากจะให้แต่ละพรรคเป็นผู้กำหนดไม่ควรใช้คำว่ามาตรฐาน คือ กำหนดเป็นจริยธรรมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิก โดยแล้วแต่กรณีแต่ละพรรคจะกำหนดอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงว่า กรณีนี้ไม่ใช่มาตรฐานที่ใช้กับทุกพรรคแต่เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมในแต่ละเรื่อง คือ กำหนดสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่กระทำ โดยมีพื้นฐานขั้นต่ำหากกระทำต่ำกว่านั้นถือว่าผิดจริยธรรม ดังนั้น จึงไม่ใช่มาตรฐานในการกำหนดทางจริยธรรมที่ทุกคนต้องปฏิบัติเหมือนกัน ซึ่งเป็นคนละความหมายกับมาตรฐานทางจริยธรรมตาม (๑๑)

นายวัลลภ ตังคณานุก์ไชยภักดิ์ กรรมการการเลือกตั้ง ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม ซึ่งเป็นการใช้ถ้อยคำเช่นเดียวกัน เห็นว่าควรกำหนดไว้เช่นนี้เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้แสดงความคิดเห็นว่า เมื่อตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดองค์กรอิสระมีมาตรฐานเดียวกันทุกองค์กร แต่เหตุใดไม่กำหนดให้พรรคการเมืองมีมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นมาตรฐานเดียวเหมือนองค์กรอิสระ

นายคำณูณ สิทธิสมาน กรรมการการเลือกตั้งและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า หากใช้คำว่า มาตรฐานควรเป็นมาตรฐานเดียวกัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระทุกแห่งร่วมกันร่างมาตรฐานทางจริยธรรมให้เสร็จภายในหนึ่งปี โดยใช้บังคับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี จึงเป็นมาตรฐานที่ใช้ร่วมกันแม้ต่างสถานะ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ได้ชี้แจงว่า องค์กรอิสระที่ประชุมร่วมกันพิจารณามาตรฐาน เพื่อให้เกิดการพิจารณาโดยรอบคอบ เป็นแนวทางเดียวกันเพื่อให้หน่วยงานนำไปกำหนดให้สอดคล้องกันกับการสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ส่วนการนำคำว่า มาตรฐานทางจริยธรรมมาใช้เนื่องจากเป็นคำที่ใช้อยู่ในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน แต่เห็นว่าควรให้เป็นเรื่องของการบริหารจัดการภายในพรรค

นายคำณูณ สิทธิสมาน กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้เสนอข้อพิจารณาของคณะกรรมการของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศและตั้งข้อสังเกตว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้มีความสำคัญสมควรกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญได้ชี้แจงว่า เดิมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้คำนึงถึง แต่พรรคการเมืองควรนำองค์กรใดมาเป็นต้นแบบจึงเหมาะสม เพราะพรรคการเมืองเสมือนสมาคมอย่างหนึ่ง ซึ่งสมาคมเป็นผู้กำหนดเรื่องความรับผิดชอบ ข้อปฏิบัติหรือไม่ต้องปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องวินัย จึงควรให้พรรคการเมืองไปกำหนดภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายฉบับนี้

นายวัลลภ ตังคณานุก์ษ์ โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระค่อนข้างเข้มงวดกับการยกร่างมาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ ทั้งนี้คำนึงถึงเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของประเทศชาติ การใช้บังคับให้รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี หากรวมไปถึงกรรมการบริหารพรรคการเมืองสถานะเข้มงวดเท่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา แต่ไม่ควรใช้กับสมาชิกพรรค แต่มาตรฐานของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกต้องกำหนดไว้ แต่ทั้งนี้อาจกำหนดให้เฉพาะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องกำหนดโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติ

นายคำณูณ สิทธิสมาน กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า โดยส่วนตัวเห็นว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองยังไม่เข้าสู่อำนาจรัฐแต่มติของคณะกรรมการของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเห็นว่า ควรกำหนดให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ จึงเสนอเพื่อพิจารณาต่อไป

มติที่ประชุม มาตรา ๑๕ (๑๑) รอกการพิจารณา และมอบหมายให้ นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ เป็นผู้ยกร่างเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณา

มาตรา ๑๕ (๑๒) - (๑๖)

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ และการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเห็นสมควรจะเสนอให้ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๓) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วยอย่างกว้างขวาง

(๑๔) วิธีการบริหารการเงินและทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก

(๑๕) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท (รอกการพิจารณา)

(๑๖) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

ประเด็นการอภิปราย

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ตาม (๑๒) และ (๑๓) หลักเกณฑ์และวิธีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง หมายความว่าอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า การมีส่วนร่วมมีได้หลายระดับในการรับฟังความคิดเห็นในกรณีการส่งตัวแทนเข้าร่วมหรือในกรณีการฟังข้อมูลเพื่อกำหนดพิจารณาหลักเกณฑ์ ฉะนั้น การกำหนดจึงเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ โดยมีมาตรการส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพรรคการเมือง ซึ่ง (๑๒) เป็นส่วนสำคัญเรื่องของการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งและการพิจารณาส่งรายชื่อ เพื่อคัดเลือกเป็น นายกรัฐมนตรีต้องให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางมากขึ้น จึงกำหนดให้ข้อบังคับของสมาชิกพรรคการเมือง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมทางใดทางหนึ่งแล้วแต่วิธีการที่พรรคการเมืองกำหนด

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ในทางปฏิบัติจะทำได้ยาก โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ (๒) มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจการทางการเมือง ซึ่งสมาชิกให้หมายถึงสมาชิกทุกคน ในกรณีมีจำนวนสมาชิกมากจะกำหนดให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างแท้จริงได้อย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า อาจใช้วิธี ระบบเช่นเดียวกับการเลือกผู้แทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการรับฟังความคิดเห็นในแต่ละพื้นที่ที่มีสมาชิกอยู่ จึงเปิดโอกาสให้พรรคได้กำหนด ดังนั้น ความรับผิดชอบอย่างแท้จริง คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมไม่ว่าทางใดทางหนึ่งตามที่ควรจะเป็น

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ในชั้นการยกร่างได้คำนึงถึงวิธีการ ขั้นตอนในการคัดเลือกคนลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า หลักเกณฑ์นี้กำหนดขึ้นตามความเหมาะสมของแต่ละพรรค โดยปรากฏในหมวดสามของร่างฯนี้ การส่งผู้สมัครทั้งแบบแบ่งเขตหรือรายชื่อบัญชีรายชื่อต้องรับฟังความคิดเห็น เพราะแต่ละพรรคจะมีกระบวนการที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม โดยให้สมาชิกเสนอรายชื่อมาในแต่ละพื้นที่ได้ แต่พรรคที่มีจำนวนสมาชิกมากอาจเป็นเรื่องของสาขาพรรคหรือตัวแทนประจำจังหวัด เสนอรายชื่อเข้าสู่คณะกรรมการคัดเลือกหรือสรรหาผู้สมัครเพื่อพิจารณาอนุมัติตามกระบวนการต่อไป

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ตาม (๑๓) คำว่า กว้างขวาง หมายความว่าอย่างไร วินิจฉัยอย่างไร และมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติอย่างไร

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่า มีวิธีการส่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างไร

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า แต่ละพรรคย่อมกำหนดแตกต่างกันเนื่องจากเป็นข้อบังคับพรรค ส่วนการเลือกตั้งมักเกิดปัญหาข้อร้องเรียนมากในทุกขั้นตอน ซึ่งหลักการพิจารณาข้อบังคับหากไม่เป็นลักษณะตามมาตรา ๑๔ จะถือว่าครบถ้วนถูกต้อง

รศ.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของพรรคการเมือง รวมถึงสมาชิกพรรคที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีหรือที่ปรึกษารัฐมนตรีด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า รวมถึงสมาชิกพรรคที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีหรือที่ปรึกษารัฐมนตรีด้วย นอกจากนี้รวมถึงเลขานุการประจำรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่าง ๆ

นายแสวง บุญมี รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญจะมีหลายกรณี ตามร่างของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเป็นทางออกเรื่องการส่งผู้สมัคร ตามมาตรา ๔๗ พรรคการเมืองที่ประสงค์ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งให้รับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ตาม (๑๕) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ค้ำประกันสิทธิกรณีการจ่ายเงินและกรณีไม่จ่ายเงินหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า เดิมมิได้บังคับเรื่องการเสียค่าสมาชิกหรือค่าบำรุงพรรคการเมืองโดยให้พรรคการเมืองเป็นผู้กำหนด ฉะนั้น จึงมีกรณีสมาชิกที่เสียค่าบำรุงและไม่เสียค่าบำรุง พรรคจึงกำหนดสิทธิต่าง ๆ ให้กับสมาชิกที่เสียค่าบำรุงและไม่เสียค่าบำรุงได้ ส่วนตามร่างฯ ที่กำหนดให้มีการเรียกเก็บค่าสมาชิกพรรคเนื่องจากเป็นมาตรการให้สมาชิกมีความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของพรรคการเมืองที่จะดูแลพรรค และรับผิดชอบต่อการดำเนินกิจการของพรรค ในการร่างฯ คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้เก็บห้าร้อยบาท ซึ่งเป็นจำนวนที่อาจมากเกินไปจึงปรับลดลงเป็นหนึ่งร้อยบาทต่อปี

ศาสตราจารย์สนธิ อักษรแก้ว กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า กรณียังมีข้อสงสัยจากบุคคลทั่วไปว่ามีการจัดเก็บตาม (๑๕) เพื่อการใด และเหตุใดพรรคการเมืองจึงไม่เห็นด้วยกับการจัดเก็บเงินต่าง ๆ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า จากการสำรวจความคิดเห็นร้อยละ ๗๓.๑ ยินดีที่จะจ่ายค่าบำรุงให้พรรคการเมืองในอัตราหนึ่งร้อยบาทในการมีส่วนร่วมกับพรรคการเมือง โดยเงินส่วนหนึ่งเป็นค่าใช้จ่ายพรรค ส่วนหนึ่งใช้เป็นการบริหารจัดการพรรค ส่วนหนึ่งส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง และส่วนหนึ่งจะเป็นเงินเดือนหรือปัจจัยในการได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาการเมือง หากพรรคได้รับเงินเท่าใดก็ยิ่งได้รับเงินสนับสนุนตามสัดส่วนนั้น เป็นการสร้างลักษณะการมีส่วนร่วม และการบริหารจัดการพรรคอย่างมีประสิทธิภาพเกิดการพัฒนาพรรคการเมือง แต่เหตุที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับการจัดเก็บ เนื่องจากอาจเป็นการสร้างภาระการทำงานให้กับพรรคการเมืองมากขึ้น

รศ.พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ค่าบำรุงพรรคตามร่างฯนี้ เหมือนการบังคับจ่ายอาจเป็นเงินจำนวนมากสำหรับคนบางกลุ่มแต่ไม่ใช่ประเด็นที่เป็นปัญหา อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ จากงานวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมที่ใช้เงินเป็นตัวตั้งจะส่งผลเสียมากกว่าผลดีไม่สร้างความผูกพันให้กับองค์กรใด ซึ่งหากพิจารณาถึงสิทธิเสรีภาพควรให้ประชาชนมีอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีความจำกัดด้านเศรษฐกิจและอาจขัดกับหลักประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการจำกัดสิทธิ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดผลดีกับพรรคการเมืองอาจทำให้พรรคการเมืองถูกยุบจำนวนมาก จะเหลือเพียงพรรคการเมืองเดิมจะไม่เกิดพรรคการเมืองใหม่

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามว่า
เพื่อมิให้เป็นการไม่จำกัดสิทธิ สามารถแบ่งสมาชิกเป็นสองประเภทได้หรือไม่

นายคำณูน ลิทธิสมาน กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้เสนอข้อพิจารณา
และตั้งข้อสังเกตว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนด้านการเมืองเห็นว่า มีการเสนอให้จัดเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปี
ละสองร้อยบาท เหตุผล ปัญหาที่พรรคการเมืองถูกกล่าวหาว่าเป็นพรรคการเมืองของนายทุน มีการรับ
สมาชิกพรรคซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าสมัครใจที่จะร่วมกิจกรรมทางการเมืองจริงหรือไม่ จึงมีการเสนอให้เป็น
พรรคการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง โดยการเสียค่าสมาชิก นอกจากนี้รัฐควรให้การสนับสนุนเพิ่มเติม
แก่พรรคการเมืองด้วย ขณะนั้นที่ประชุมของคณะกรรมการขับเคลื่อนด้านการเมืองมีผู้แทนคณะกรรมการ
การเลือกตั้งร่วมประชุมและมีการส่งข้อเสนอไปยังคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีการสนับสนุนข้อเสนอ
ทั้งนี้ มาตรา ๑๕ (๑๕) จะต้องมีการพิจารณาควบคู่กับบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๒ (๔) (๕)
หากพิจารณาพร้อมกันจะเห็นภาพรวม เพราะบทเฉพาะกาลดังกล่าวเป็นการระบุว่าพรรคการเมืองที่มีอยู่
ปัจจุบันจะต้องทำอะไรบ้างต่อไป นอกจากนี้เรื่องทุนประเดิมในมาตรา ๙ จะต้องพิจารณาคู่กับบทเฉพาะกาล
มาตรา ๑๓๒ (๓) จะเกิดการเลื่อนกันในมาตรา ๙ หรือไม่ รวมถึงการพิจารณาระบบการเลือกตั้งตาม
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่อาจส่งผลให้เกิดพรรคการเมืองใหม่หรือพรรคการเมืองเล็กได้ยากขึ้น

พลเอก มารุต ปิ๋ขโชตะสิงห์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่สอง
ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตาม (๑๕) จะต้องกำหนดไว้ แต่ในภายหน้าอาจทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพรรคการเมือง
เล็กได้ หากคิดสัดส่วนการจัดเก็บเป็นวันละ ๑๐ สตางค์ จะเป็นปีละ ๓๖ บาท เป็นไปได้หรือไม่

นายวัลลภ ตังคณานุก์รัช โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า
มาตรา ๑๕ เป็นการกำหนดข้อบังคับที่เปิดให้พรรคการเมืองมีโอกาสกำหนดตัวเอง แต่ใน (๑๕) เป็นการบังคับ
การจัดเก็บรายได้ ซึ่งควรกำหนดไว้อย่างกว้างจะเหมาะสมกว่า คือกำหนดว่า รายได้ของพรรคการเมือง และ
อัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง เพราะ (๙) (๑๐) เป็นการกำหนดถึงสิทธิหน้าที่ ความ
รับผิดชอบของสมาชิกไว้ ไม่ควรนำเรื่องเงินกำหนดเป็นลักษณะการบังคับ ควรให้พรรคการเมืองกำหนดขึ้น
เองซึ่งอาจมีหลากหลายประเภทให้สมาชิกได้มีส่วนร่วม

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ
ได้ชี้แจงว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้รับฟังความคิดเห็นของหลายฝ่าย จึงเห็นว่าควรเรียกเก็บจาก
สมาชิกพรรคผู้เข้าร่วมจะดีกว่าการมีแต่รายชื่อและรายได้มาจากที่อื่น ทั้งนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้
ให้สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจความเห็นของประชาชน ร้อยละ ๗๐ กว่า เห็นชอบด้วยให้เกิดความ
รับผิดชอบและการมีส่วนร่วม

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า
เดิมคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นควรให้จัดเก็บห้าร้อยบาท เมื่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปการเมืองเห็นชอบ
จึงเสนอส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา อีกทั้ง คณะรัฐมนตรีได้มีการเชิญ ผู้แทนคณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญ ผู้แทนคณะกรรมการการเลือกตั้งและผู้แทนคณะรัฐมนตรี เพื่อหารืออย่างกว้างๆ นี้ อย่่างไรก็ดี
๑) เงินไม่ใช่ปัญหาหลักของพรรคการเมืองพรรคใหญ่แต่อาจเป็นปัญหาของพรรคเล็ก ๒) ปัญหาด้านงาน
ตุกรการ เป็นปัญหาทั้งพรรคเล็กและพรรคใหญ่ เพราะเกี่ยวกับบัญชี อีกทั้งมีบทลงโทษ

ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า คณะกรรมการวิสามัญต้องพิจารณาต้องให้เกิดความยุติธรรม ข้อเสนอแบ่งสมาชิกพรรคเป็นสองประเภทตามที่ พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ เสนอเป็นเรื่องน่าสนใจ

พลเอก ธนดล สุรารักษ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า กรณีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองมีจำนวนมากจัดเก็บอาจทำได้ไม่ทั่วถึง จะมีวิธีการอย่างไร

พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์ กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามที่ นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ เสนอการมีส่วนร่วมสามารถทำได้หลายวิธี นอกจากการเก็บข้อมูล สำนวนคดี และการเสนอสภาขับเคลื่อนการปฏิรูป ได้มีการศึกษาการเก็บเงินอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง อย่างไร

พลเอก มารุต ปิ๋นโชติสังข์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง ได้แสดงความคิดเห็นว่า กรณีพรรคการเมืองใหญ่จ่ายเงินแทนกัน มีวิธีการและการลงโทษอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า หลักการมีส่วนร่วมมีหลายอย่างแต่ส่วนหนึ่งนอกจากการแสดงความคิดเห็น ในทางทรัพย์สิน เศรษฐกิจและการเข้าสู่รายได้ของพรรคเพื่อการบริหารจัดการพรรคให้ทุกคนเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบพรรค ดีกว่าการรับรายได้จากนายทุน และสมาชิกเป็นรายชื่อของบุคคลอื่น ๆ อย่างไรก็ตามที่ร่างนี้ ได้กำหนดมาตรการป้องกันและมาตรการกำหนดโทษไว้ กรณี ๑) การจ้างเป็นนายทุนพรรคการเมือง ๒) การจ้างบุคคล เข้าร่วมสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งในประเทศแถบยุโรปมีการนำมาใช้เพื่อการมีส่วนร่วม ควบคุม ป้องกันและมีการลงโทษเช่นเดียวกัน

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัญหาปัจจุบันคือ ทำให้สมาชิกพรรคไม่ทราบว่าพรรคการเมืองของตนนั้นมีสมาชิกอยู่ที่ใด ประชาชนให้ความสนใจน้อยลงและไม่ได้รับการยอมรับ ที่ผ่านมามีเพียงพรรคประชาธิปัตย์ที่คงมีค่าบำรุงพรรคการเมือง

พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เคยมีการชี้แจงประเด็นการเปลี่ยนแปลงจากการครอบงำพรรคการเมืองโดยทุนนิยม โดยใช้การมีส่วนร่วมของสมาชิก หากส่วนนี้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงจะเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ น่าจะเป็นวิธีการเสนอเพิ่มเติมจะดีกว่า เรื่องการจัดเก็บนี้เป็นเรื่องปกติจะหาความเป็นธรรมในการจัดเก็บเงินเป็นเรื่องยาก ควรให้เป็นเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบของบุคคล ควรมีการเปลี่ยนแปลงใช้วิธีการใหม่ให้ประชาชนให้การยอมรับ

มติที่ประชุม มาตรา ๑๕ (๑๑) และ (๑๕) รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่

การพิจารณาเพื่อออกข้อบังคับตาม (๖) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) และ (๑๖) ต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมพิจารณาอย่างกว้างขวาง

การกำหนดข้อบังคับในลักษณะที่เป็นการให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกกระทำการ อันเป็นการควบคุม ครอบงำ หรือชี้นำ กิจกรรมของพรรคการเมืองในลักษณะที่ทำให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกขาดความอิสระไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมจะกระทำมิได้

พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองพันบาท (รอกการพิจารณา)

ประเด็นการอภิปราย

นายวัลลภ ตังคณานุก์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามวรรคสอง (๑๕) มีเหตุผลอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สัจข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า เพื่อพิจารณากรอบวงเงินและให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น เมื่อรับฟังแล้วนำมาพิจารณาว่าจะปฏิบัติได้หรือไม่ เพื่อให้มีผลบังคับได้จริง

นายวัลลภ ตังคณานุก์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามวรรคสอง (๑๕) มีการแก้ไขจาก ไม่น้อยกว่า เป็น ไม่เกินกว่า ปีละหนึ่งร้อยบาท และการให้ความเห็นอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สัจข์ทอง ผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า ถ้ามีแก้ไขเป็นไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและจัดเก็บสิบบาท สมาชิกเข้าร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบสามารถจัดเก็บได้ แต่หากมีการรับฟังความเห็นของสมาชิกพรรคมาแล้วให้เป็นการออกเสียงตามมติที่ประชุมใหญ่ก็สามารถทำได้

มติที่ประชุม มาตรา ๑๕ วรรคสี่ รอกการพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญนัดประชุมครั้งต่อไปในวันพุธที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้ว พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการการวิสามัญและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน และขอปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๔๕ นาฬิกา

จัดทำแล้วเสร็จเมื่อ 28 / เม.ย. / 2560
.....อิม.....ผู้บังคับบัญชาของกลุ่มงานฯ ตรวจสอบ
มติรับรองบันทึกการประชุม
ครั้งที่ 5 / 2560
วันที่ 2 / พ.ค. / 2560
.....ผอ. สำนักกรรมการ ๑ ทราบ

นางสาวมานิดา นามงาม
นิติกรปฏิบัติการ
กลุ่มงานคณะกรรมการการวิสามัญ ๑
สำนักกรรมการ ๑
ผู้จัดบันทึกการประชุม